

เอกสารวิชาการ (Concept Paper) กิจกรรมถอดบทเรียน

เรื่อง ปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน
ในกระบวนการยุติธรรม กรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติยกเลิก
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

พ.ศ. 2534

จัดทำโดย กลุ่มจามจूरี

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ 19
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ประจำปี 2567

ปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ ให้แก่ประชาชนในกระบวนการ ยุติธรรม : กรณีศึกษาร่างพระราช บัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่า ด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534

1

ที่มาและความสำคัญ

- ปัญหาประชาชนขาดการรับรู้ และความเข้าใจในกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ก่อให้เกิดความตื่นตระหนก และอาจนำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น กรณีร่าง พ.ร.บ. ยกเลิก พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534
- คำถามวิจัย : หากภาครัฐได้มีการดำเนินการอย่างครบถ้วนรอบด้านก่อนเสนอร่างกฎหมายฯ เพราะเหตุใดประชาชนจึงยังมีความกังวลในเรื่องดังกล่าว ?

2

วัตถุประสงค์

- ศึกษา และวิเคราะห์ลักษณะสภาพปัญหาการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรม จากกรณีศึกษาร่าง พ.ร.บ. ยกเลิก พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534
- สร้างนวัตกรรมแนวทางการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรม เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นแนวปฏิบัติด้านการสื่อสารของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกระบวนการยุติธรรม

ดัชนีชี้วัดนิเทศกรรม

WJP

ปัจจัยที่ 3
3.1 การเผยแพร่กฎหมายและข้อมูลภาครัฐ

เชิงกระบวนการ

- มีหน่วยงานรับผิดชอบการประชาสัมพันธ์และสื่อสาร ก่อนออกกฎหมาย : วิศวะห์ผู้รับสาร/ใช้ digital marketing
- ปรับปรุงแบบวิธีการทำงาน เพื่อสร้างความไว้วางใจและเชื่อมั่น
- บูรณาการสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และสื่อมวลชน เพื่อช่วยการเผยแพร่ข้อมูล

นวัตกรรม

5

เชิงเทคโนโลยี

2

ผลการศึกษา

4

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาพบว่า

- การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้กฎหมายในปัจจุบัน เป็นการสื่อสารภายหลังกฎหมายออกมาแล้ว ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความกังวล / ปัญหาในการหาข้อมูล
- หน่วยงานที่ทำหน้าที่สื่อสารฯ ไม่มีความเชี่ยวชาญ
- ผลการสำรวจข้อมูล / สัมภาษณ์ฯ พบว่า ประชาชนทั่วไปไม่ทราบข้อมูล / ไม่ทราบว่าหน่วยงานใดรับผิดชอบ / ไม่ทราบสถานะของกฎหมาย ในขณะที่ผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระบุว่าเข้าถึงข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์/ สื่อ online เป็นหลัก

วิธีการศึกษา

3

ศึกษาทบทวน

- ร่าง พ.ร.บ. ฯ
- แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร : SMCR Model
- แนวทางการเผยแพร่กฎหมาย

จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

- สัมภาษณ์เชิงลึก 10 ท่าน (ทนาย, อัยการ, ผู้เสียหาย, จำเลย, นักวิชาการ)
- แบบสอบถามปลายปิด google form

วิเคราะห์/ เสนอแนะ

- สภาพปัญหาของการสื่อสารในกรณีศึกษาฯ
- นวัตกรรมแนวทางการสื่อสาร เพื่อพัฒนาต่อยอดฯ

เรื่อง ปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในกระบวนการยุติธรรม : กรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534

ยธก.19 กลุ่มจามจุรี

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากปัญหา “ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม” คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘ เห็นชอบกับนโยบายเร่งด่วน ตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ได้แก่ นโยบายเร่งด่วนที่ ๑ การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน โดยให้มีการพัฒนารูปแบบ วิธีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประกอบกับในประเทศไทยมีกฎหมายเป็นจำนวนมาก ทั้งกฎหมายที่มีอยู่เดิม กฎหมายที่มีการปรับปรุงแก้ไข และกฎหมายใหม่ ซึ่งประชาชนไม่สามารถแยกแยะเพื่อศึกษาให้เกิดการรับรู้ ไม่ทราบแหล่งเพื่อการศึกษาค้นคว้า นอกจากนี้ภาษาในตัวบทกฎหมายเป็นภาษาที่ยากแก่การตีความและสร้างความเข้าใจ หน่วยงานที่ออกกฎหมายหรือเป็นผู้ถือกฎหมายมิได้ดำเนินการเพื่อเผยแพร่กฎหมายสู่ประชาชนหรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งกฎหมายที่มีการเผยแพร่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงแบบให้ง่ายและเป็นที่จดจำของประชาชน นอกจากนั้นหน่วยงานที่มีการเผยแพร่สร้างการรับรู้ด้านกฎหมายดำเนินการด้วยวิธีการหรือช่องทางที่เห็นว่าเหมาะสมโดยไม่มีระเบียบแบบแผนและวิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท รวมทั้งไม่มีการประเมินผลว่าสามารถสร้างการรับรู้ได้เพียงใด อีกทั้งหน่วยงานภาคสื่อมวลชนมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนได้มากกว่าหน่วยงานภาครัฐ แต่พบว่าสื่อมวลชนเองยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และยังไม่มีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติให้แก่สื่อมวลชน อีกทั้งประชาชนไม่สนใจที่จะรับรู้กฎหมายแต่จะสนใจเฉพาะเมื่อตนถูกลงโทษ ประชาชนบางกลุ่มสามารถขวนขวายหาความรู้หรือหาที่ปรึกษาได้เอง ในขณะที่ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถทำได้และยังไม่มีกระบวนการด้านการเผยแพร่กฎหมายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ¹ นอกจากนี้ การประกาศใช้กฎหมายไม่สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศและการนำกฎหมายไปปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใสทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของภาครัฐและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหากระบวนการยุติธรรมของประเทศที่ขาดความโปร่งใส อันเกิดจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ยังไม่สามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องประสานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความเป็นธรรมและเลือกปฏิบัติ อันสามารถสะท้อนได้จาก

¹ วุฒิสภา, การยกเลิกกฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค จาก<https://www.senate.go.th/view/386>
สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

ดัชนีนิติธรรม จัดทำโดย World Justice Project (WJP) ของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย ๐.๕ และลำดับที่ ๗๑ จาก ๑๑๓ ประเทศ²

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในกระบวนการยุติธรรม โดยใช้กรณีศึกษาจากร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งเดิมพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการใช้เช็คในการทำธุรกรรม โดยมีการกำหนดโทษให้เป็นโทษทางอาญาสำหรับผู้ซึ่งไม่สามารถชำระเงินตามเช็คได้ อันเป็นการนำโทษทางอาญามาใช้บังคับกับการผิดนัดทางแพ่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้พึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรงและไม่สอดคล้องกับข้อ ๑๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมืองที่กำหนดว่า บุคคลจะถูกจำคุกเพียงเพราะว่าไม่สามารถปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญาได้³ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกดังกล่าวได้มีกระบวนการศึกษาข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ เพื่อประกอบการยกร่างกฎหมายและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ซึ่งมีข้อเสนอแนะในสาระสำคัญว่า เมื่อมีการยกเลิกกฎหมายแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะมีการจัดทำมาตรการอื่นมาทดแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีผู้ออกเช็คมีเจตนาทุจริตเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับเช็คและเพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกดังกล่าวยังไม่ได้มีผลบังคับใช้ แต่ทำให้ประชาชนยังมีความกังวลว่าการที่ผู้กระทำความผิดจะไม่ต้องรับโทษทางอาญาอีกต่อไปจะทำให้เกิดการทุจริตและการออกเช็คโดยไม่สุจริตมากขึ้น การทวงหนี้ทำได้ยากขึ้น อาจทำให้เจ้าหนี้สูญเสียทรัพย์สินได้และอาจทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการทำธุรกรรมทางการเงิน อีกทั้งร่างพระราชบัญญัติยกเลิกดังกล่าวยังทำให้ประชาชนเกิดความหลงผิดคิดว่าพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มีผลใช้บังคับแล้วจากกรณีศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ภาครัฐได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ อย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านงบประมาณ และด้านกฎหมาย โดยพยายามหามาตรการรองรับเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศชาติและประชาชน แต่เพราะเหตุใดประชาชนยังคงมีความกังวลในเรื่องดังกล่าวจากข้อมูลพบว่าการใช้เช็คลดลง 0.2% ในปี 2566 จำนวน 65 ล้านฉบับ ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจประมาณ 36.3 ล้านล้านบาท และปรับตัวลดลงหลังจากมีระบบ e-payment

² [https://www.oja.go.th/เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗.\)](https://www.oja.go.th/เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗.)

³ <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Cheque-Info86-26-06-24.aspx> เมื่อวันที่ 2๑ สิงหาคม ๒๕๖๗.

40%⁴ โดยการศึกษาวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเล็งผลให้เกิดการสรุปรวนวัตกรรมสำหรับการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรมให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารทางด้านการยุติธรรมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในช่วงก่อนและหลังการประกาศบังคับใช้กฎหมาย การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ต้องมีประสิทธิภาพสูงสุดและนำไปสู่การเลื่อนลำดับดัชนีนิติธรรม จาก World Justice Project (WJP)

๒. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในเรื่องของการสื่อสารกฎหมายให้ประชาชนรับรู้ โดยศึกษาจากกรณีร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔
2. เพื่อศึกษาค้นคว้านวัตกรรมในการแก้ปัญหาเรื่องการสื่อสารกฎหมายให้ประชาชนรับรู้ได้อย่างทั่วถึงและถูกต้อง

๓. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการใช้เช็คในการทำธุรกรรมและกำหนดให้การใช้เช็คที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงเป็นการกระทำความผิดทางอาญา ทั้งนี้มีการกำหนดความผิดสำหรับการใช้เช็คที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในลักษณะที่เป็นการหลอกลวง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดหลักการให้พึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง และไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองข้อ ๑๑ ที่กำหนดให้บุคคลจะถูกจำคุกเพียงเพราะเหตุว่าไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาไม่ได้ ประกอบกับปัจจุบันระบบการชำระเงินของประเทศได้มีการพัฒนาเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต และระบบโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย กระทรวงยุติธรรมจึงเสนอยกเลิกกฎหมายฉบับดังกล่าว โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป⁵ กระทรวงการคลังเตรียมยกเลิกโทษอาญาคดีเช็คตั้ง

⁴

⁵ <https://www.bangkokbiznews.com/finance/investment/1106709> สืบค้นเมื่อวันที่ 20

ทำผิดต้องติดประวัติเครดิตบูโร วันที่ 28 มิถุนายน 2567 นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังเปิดเผยว่ากระทรวงการคลังกำลังเตรียมหาหรือบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด หรือเครดิตบูโร เรื่องของพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในขั้นตอนพิจารณา โดยจะกำหนดให้นำโทษทางอาญาออก หากมีการใช้เช็คแล้วไม่สามารถขึ้นเงินได้ หรือเช็คค้าง จะต้องมัวประวัติในเครดิตบูโรด้วย เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการใช้เช็ค “เราต้องการสร้างความมั่นใจในการใช้เช็ค ให้สามารถมีธุรกรรมได้ ดังนั้น ตอนนี้เราได้เข้าไปดูเรื่องพระราชบัญญัติเช็คที่กำลังอยู่ในการพิจารณาของสภา โดยกำหนดให้นำโทษทางอาญาออกเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของทั่วโลก โดยจะคุยกับเครดิตบูโรว่าต่อจากนี้หากใช้เช็คแล้วเช็คค้าง ต้องเข้าเครดิตบูโรด้วย โดยเกณฑ์และระยะเวลาอาจจะแตกต่างจากการติดเครดิตบูโรปกติ”⁶ เมื่อศึกษาหลักการและเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ สามารถหลักการและเหตุผลได้ตามตารางด้านล่าง

ตารางที่ 1 หลักการและเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔⁷

กำหนด บทเฉพาะกาล	บรรดาคดีที่ฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ๑) พระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลกระทบต่อบรรดาคดีที่ฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ เฉพาะในส่วนที่ปรากฏในรายงานการพิจารณาของศาลว่าคู่กรณีตกลงยินยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งผ่อนชำระเงินได้ และหากในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับการผ่อนชำระยังไม่ครบถ้วน ให้ถือว่าความตกลงดังกล่าวเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ และหากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าว เจ้าหนี้มีสิทธิขอให้ศาลออกคำบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ (ร่างมาตรา ๔) ๒) กรณีโจทก์รวมฟ้องคดีแพ่งเรียกเงินตามเช็คต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญา ถ้าศาลยังมีคำพิพากษา ให้ศาลสั่งจำหน่ายส่วนที่เป็นคดีอาญาและยังคงมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีในส่วนแพ่งต่อไป (ร่างมาตรา ๕) ผลต่อผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก/ผู้ถูกคุมประพฤติ/ผู้อยู่ระหว่างพักการลงโทษ
-------------------------	---

⁶ <https://www.senate.go.th/view/386> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

⁷ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 พ.ศ., จาก <https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=RA7HP> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

	๑) ให้กรมราชทัณฑ์มีอำนาจปล่อยตัวผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยเร็วและทันทีภายในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยไม่ต้องให้ศาลออกหมายปล่อยแล้วแจ้งให้ศาลทราบ (ร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง) ๒) ให้ผู้ถูกคุมประพฤติดังกล่าวอยู่ระหว่างพักการลงโทษอันเนื่องมาจากการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ พ้นจากการคุมประพฤติดังกล่าวจากการพักการลงโทษโดยทันทีตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้เป็นหน้าที่ของผู้ออกคำสั่งที่จะเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวโดยเร็ว (ร่างมาตรา ๖) ๓) กรณีผู้กระทำความผิดและรับโทษจำคุกในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ และตามกฎหมายอื่นหลายกรรมต่างกัน ให้โทษที่รับไปแล้วเป็นโทษสำหรับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น แต่ถ้าได้รับโทษไปแล้วเท่ากับหรือเกินโทษสำหรับความผิดตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้ปล่อยตัวผู้นั้นทันที (ร่างมาตรา ๗) ผู้รักษาการตามกฎหมาย ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๘)
--	--

การบังคับใช้โทษทางอาญากับความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังมีข้อพิจารณาถึงความเหมาะสมในการลงโทษที่ขาดความยืดหยุ่น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในการบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ และพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะข้อ ๑๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพเด็ดขาดที่รัฐภาคีไม่สามารถเลี่ยงพันธกรณีได้ จึงมีความเห็นทางวิชาการว่าสมควรยกเลิกพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อการลดต้นทุนภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่ต้องจ่ายสำหรับการดำเนินคดีอาญาในเรื่องทางแพ่ง และเพื่อให้สอดคล้องกับกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อย่างไรก็ตาม เมื่อได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว เห็นสมควรกำหนดมาตรการเพื่อทดแทนการบัญญัติความรับผิดทางอาญาที่ถูกยกเลิกไป โดยพบว่าในต่างประเทศได้มีการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษในทางอาญา เช่น ระบบการประกันเช็ค ระบบฐานข้อมูลลูกค้าสถาบันการเงิน และการห้ามประกอบอาชีพ

ซึ่งมาตรการหรือแนวทางต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับใช้คนอื่นจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการใช้เช็คและเศรษฐกิจของประเทศได้ต่อไป

3.2.1 แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสาร คือกระบวนการส่งและรับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ส่งสารไปยังอีกบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้รับสาร ผ่านช่องทางใดช่องทางหนึ่งเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไปไม่มีที่สิ้นสุดในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารขององค์กรประกอบด้วย 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรและการติดต่อสื่อสารภายนอก โดยการสื่อสารภายในองค์กรสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การติดต่อสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward Communication) ซึ่งเป็นการติดต่อจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา 2) การติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Upward Communication) เป็นการสื่อสารจากบุคลากรไปยังผู้บริหาร เช่น การขอคำแนะนำการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารได้ทราบ 3) การสื่อสารในแนวนอน (Later หรือ Horizontal Communication) เป็นการสื่อสารในแนวทางเดียวกันกลุ่มงานเดียวกันหรือในระดับเดียวกันจะมีความเป็นมิตร เป็นกันเอง 4) การติดต่อสื่อสารในแนวทแยง (Diagonal Communication) มักเป็นการสื่อสารข้ามแผนก และข้ามระดับโดยปกติมักจะเป็นการสื่อสารของฝ่ายให้คำแนะนำ(Staff) กับฝ่ายปฏิบัติการ (Line)⁸

Berlo (1977) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับจะรับแปลความหมายและมีการโต้ตอบกับสารนั้นอย่างไร ทฤษฎี SMCR ประกอบด้วย 1) ผู้ส่ง (Source) การเข้ารหัส (Encode) 2) ข้อมูลข่าวสาร (Message) เกี่ยวข้องด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร 3) ช่องทางในการส่ง (Channel) หมายถึงการที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับข่าวสาร ข้อมูลโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 4) ผู้รับ(Receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถในการ “การถอดรหัส (Decode)” การสื่อสารนั้นได้ผลตามลักษณะของทฤษฎี SMCR นี้โดยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและรับที่จะหาการสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด⁹ ได้แก่

(1) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึงทักษะซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควรจะมี ความชำนาญในการส่งและการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง

(2) ทักษะคติ (Attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับ มีทัศนคติที่ดีต่อกันจะทำให้การสื่อสารได้ผลดี

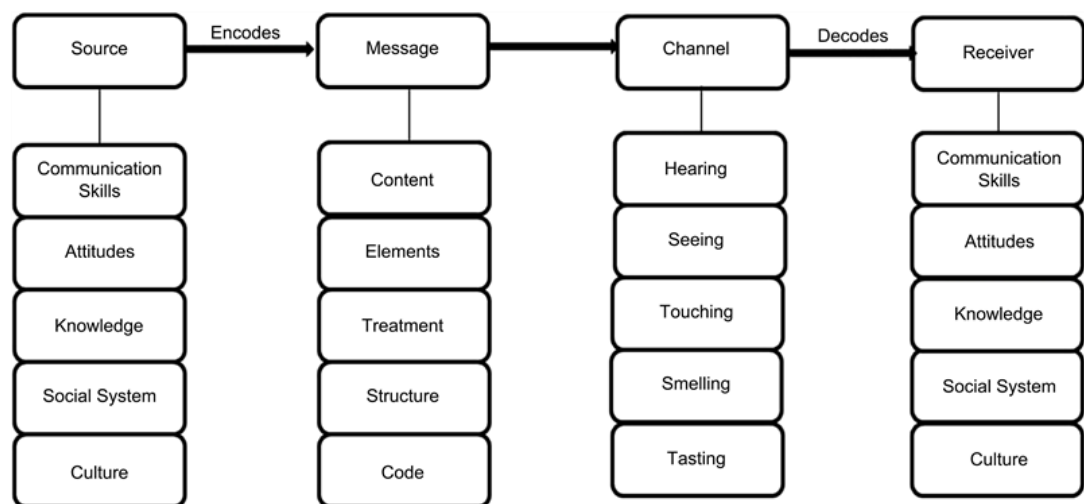
⁸ วรวิทย์ แก้วมณี และต้นดุสิต โปราณานนท์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในการบริหารโครงการ: กรณีศึกษา สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, วารสารกลยุทธ์และความสามารถทางการแข่งขันองค์กร, 2(4)มกราคม - เมษายน 2566), หน้า 48-66

⁹ Berlo, D. K. Communication as process: Review and commentary. Annals of the International Communication Association, (1977). 1(1),page 11-27.

(3) ระดับความรู้ (Knowledge Levels) ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับที่แตกต่างกันย่อมจะต้องมีการปรับปรุงความยากง่ายของข้อมูล

(4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio - culture Systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติ

รูปแบบจำลอง S M C R Model ทฤษฎีทางการศึกษา เบอร์โล (Berlo) เป็นผู้คิดค้นกระบวนการของการติดต่อสื่อสารไว้ในลักษณะรูปแบบจำลอง S M C R Model ซึ่งประกอบด้วย

ภาพที่ 1 รูปแบบจำลอง S M C R Model
ที่มาจาก Berlo's SMCR Model (1960).¹⁰

การสื่อสารการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานของรัฐ โดยคณะกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมด้วยการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการจากการศึกษาวิจัยการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์ปัญหาและได้จัดทำแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐมีสาระสำคัญ ดังนี้ เมื่อกฎหมายฉบับใดมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว หน่วยงานที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมาย จะต้องจัดทำแบบตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานของรัฐแล้ว

¹⁰ Berlo, D. K. The process of communication. (1977). New York: Rinehart & Winston. Retrieved from <http://communicationtheory.org/berlos-smcr-model-of-communication/> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

รายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้แก่สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะศูนย์ข้อมูลเผยแพร่กฎหมาย ซึ่งมีการแบ่งการดำเนินการเผยแพร่กฎหมายออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ ให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการเผยแพร่กฎหมายของกระทรวงตนเองหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และ

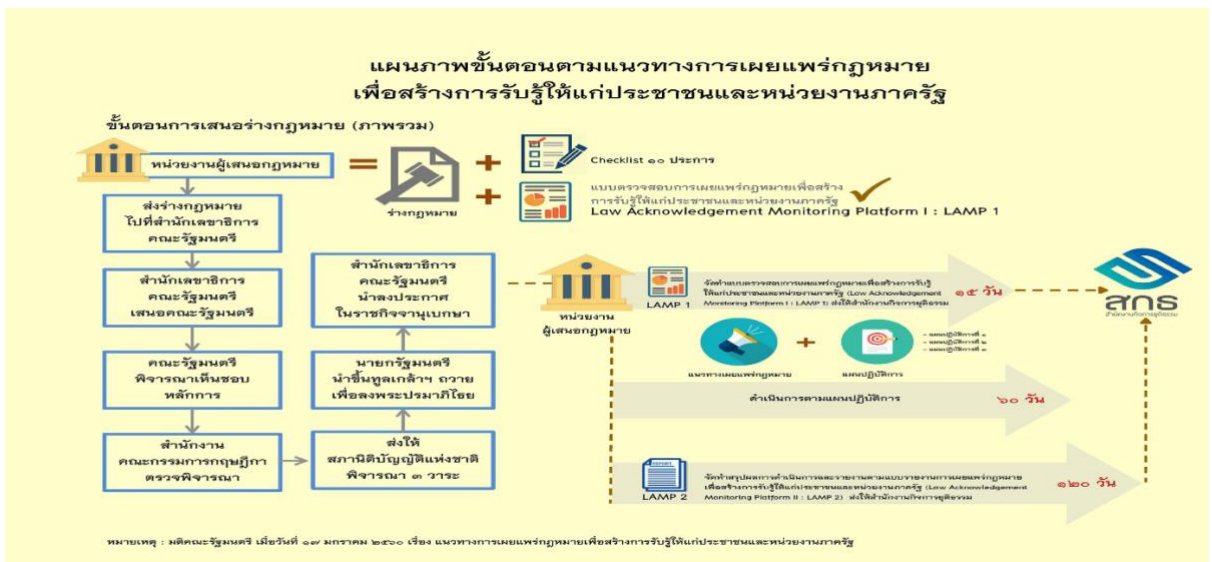
ระยะที่ ๒ ให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการเผยแพร่กฎหมายอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร โดยมีการกำหนดแผนปฏิบัติการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ แบ่งออกเป็น ๓ แผน ประกอบด้วย

แผนปฏิบัติการที่ ๑ การเผยแพร่กฎหมายใหม่และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายที่ประชาชนควรรู้

แผนปฏิบัติการที่ ๒ การเผยแพร่กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้ และ

แผนปฏิบัติการที่ ๓ การเผยแพร่กฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้

โดยให้หน่วยงานที่มีบทบาทในการเผยแพร่กฎหมาย ทั้งหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมายหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนการใช้กฎหมาย และสื่อมวลชนเป็นผู้เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนต่อไป ซึ่งทั้ง ๓ แผนปฏิบัติการข้างต้นนั้น เป็นเพียงแผนปฏิบัติการต้นแบบที่หน่วยงานสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้โดยคณะกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนดแผนปฏิบัติการขึ้นมา ซึ่งเห็นว่ามีเหมาะสม ครอบคลุมไปยังการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางได้ ซึ่ง**การจัดทำแผนปฏิบัติการ การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย สื่อ/ช่องทาง วิธีการ และการประเมินผล** ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามแนวทางและแผนปฏิบัติการข้างต้นแล้ว ดังนั้น หากหน่วยงานยังไม่ได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการที่จะใช้ในการเผยแพร่กฎหมายหรือมีแผนปฏิบัติการที่จะใช้ในการเผยแพร่กฎหมายของหน่วยงานอยู่แล้วและเห็นว่ามีความสอดคล้องหรือสามารถปรับเข้ากับแผนปฏิบัติการต้นแบบข้างต้นได้ หน่วยงานก็สามารถดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนั้น ๆ ในการเผยแพร่กฎหมายได้เช่นกัน

ภาพที่ 2 แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ

ที่มา สำนักงานกิจการยุติธรรม¹¹

แบบตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายต้องดำเนินการจัดทำแบบตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอหรือปรับปรุงร่างกฎหมายก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี และเมื่อกฎหมายนั้น ๆ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมาย จัดส่งแบบตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมาย

¹¹ สำนักงานกิจการยุติธรรม, แนวทางการสร้างการรับรู้กฎหมาย justice infographic, 2567, กระทรวงยุติธรรม

ดังกล่าวให้สำนักงานกิจการยุติธรรม เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินการเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้วนั้น
หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายมีแนวทางหรือมีแผนปฏิบัติการในการเผยแพร่
กฎหมายอย่างไร และต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเผยแพร่มุขหมายนั้น ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่
กฎหมายนั้น ๆ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมทั้งให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุง
กฎหมายรวบรวมและสรุปผลการดำเนินการเผยแพร่มุขหมาย และรายงานผลการดำเนินการในภาพรวม
ตามแบบรายงานการเผยแพร่มุขหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ จัดส่งให้
สำนักงานกิจการยุติธรรมภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่กฎหมายนั้น ๆ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการเผยแพร่มุขหมายเพื่อสร้างการรับรู้ของแต่ละหน่วยงาน
ต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานตามแนวทางการเผยแพร่มุขหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน
และหน่วยงานภาครัฐเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล
ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการ
คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการเผยแพร่มุขหมายเพื่อสร้าง
การรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามแนวทางทางการเผยแพร่มุข
หมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐต่อไป

โดยในขั้นตอนก่อนออกกฎหมาย หน่วยงานของรัฐที่จะเสนอให้มีการตรากฎหมายขึ้นใหม่
หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจะต้องจัดทำเป็นร่างกฎหมาย
และดำเนินการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายประกอบร่างกฎหมายทุกครั้ง ปราบกฎหมายตามคู่มือ
การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อ
คณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความ
จำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist ๑๐ ประการ) ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์รวม ๑๐ ประการ ได้แก่
วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ ใครควรเป็นผู้ทำภารกิจ ความจำเป็นในการตรากฎหมาย ความซ้ำซ้อน
ของกฎหมาย ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า ความพร้อมของรัฐ หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการทำงาน
และการตรวจสอบอำนาจในการตราอนุบัญญัติ และการรับฟังความคิดเห็น โดยให้จัดทำเป็นเอกสารประกอบ
ร่างกฎหมายที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุมัติในหลักการของร่างกฎหมายนั้น
ทั้งนี้ ในขั้นตอนของการเสนอร่างกฎหมายหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมาย นอกจากจะต้องดำเนินการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายแล้วนั้น ยังต้องดำเนินการ
จัดทำแบบตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่มุขหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

(Law Acknowledgement Monitoring Platform I : LAMP 1)¹² ควบคู่กันไปด้วยในการเสนอร่างกฎหมาย โดยบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอหรือปรับปรุงร่างกฎหมายก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งยังพบว่า ตัว LAMP 1 ที่มี Checklist ๑๐ ประการนั้นยังไม่เป็นการบ่งบอกถึงตัวชี้วัดของการรับรู้ให้แก่ประชาชน ในกระบวนการยุติธรรมควรมีการปรับปรุงโดยการเพิ่มเกณฑ์ชี้วัดเช่น สื่อออนไลน์ ประเภท(๑) Website (๒) Facebook (๓) E-mail (๔) Twitter (อื่น ๆ) เช่น Instagram, Line, TikTok ซึ่งจะต้องนำหลักการของ Digital Marketing มาใช้ในการวัดผล ซึ่งไม่ปรากฏ LAMP 1 และ LAMP 2 หลักปฏิบัติข้อนี้เป็นสิ่งที่ นักการตลาดหรือแม้แต่นักธุรกิจทั้งหลายต่างให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึง การพัฒนาของธุรกิจ หรือแม้แต่การวัดประสิทธิภาพของแคมเปญต่าง ๆ ไปจนถึงกลยุทธ์ทางการตลาดเช่นกัน โดยหลักแล้วในกระบวนการวัดผลของ Digital Marketing นั้น สามารถแบ่งออกได้ 3 ข้อ ได้แก่ Reach / Impressions / View ซึ่งทั้ง 3 ข้อนี้มีความหมายที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ก็มี ความคล้ายกันจนทำให้ใคร ต่อใครเกิดความเข้าใจผิดและอาจทำให้การวัดผลไม่ได้มีความถูกต้องเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อกระบวนการ ทางการตลาด โดยทั้ง 3 ข้อนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานของการทำ Digital Marketing เลยก็น่าจะได้ ซึ่งความจริงแล้ว ยังมีอีกหลายปัจจัยในการวัดผลของคอนเทนต์หรือแคมเปญต่าง ๆ อีกทั้งตัวเลขเหล่านี้ก็เชื่อว่าจะเป็นข้อมูล ที่สามารถวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ยังคงมีสูตรการคำนวณต่าง ๆ ที่สามารถวัดผลข้อมูลเหล่านี้ได้ ตามความต้องการของผู้ที่มีข้อมูล เช่น การวัดผลรายวัน วันผลรายสัปดาห์ หรือแม้แต่การวัดผลแบบ Real Time ก็สามารถทำได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ Data¹³ อย่างไร ซึ่ง LAMP 1 ที่มี Checklist เกณฑ์ชี้วัด เช่น สื่อออนไลน์ควรนำ Digital Marketing มาใช้ในการชี้วัด เป็นต้น

๔. ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การศึกษาแบบผสม Mix Methods โดยการประยุกต์วิจัย การวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยรูปแบบการทบทวนเอกสาร (Document Research) จากแหล่งข้อมูลทั้งในภาคส่วนราชการ และเอกชน ได้แก่ รายงานการวิจัย งานวิจัย บทความวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศหนังสือและคู่มือ แนวทางการเผยแพร่กฎหมาย และเอกสารข่าวที่ออกโดยหน่วยงานราชการและเอกชน จำนวน ๕ แหล่งข่าว คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ท่าน

¹² แบบรายงานการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ (Law Acknowledgement Monitoring Platform II : LAMP 1)

¹³Guntitatt Horthong, Reach / Impressions / View ต่างกันอย่างไร 3 ตัววัดผลที่จะนำไปสู่การทำ Digital Marketing อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (2563) ที่มา <https://adaddictth.com/knowledge/Reach-Impressions-View>, สืบค้น เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

ได้แก่ ทัศนคติที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคดีเช็ค 2 ท่าน อัยการที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคดีเช็ค 2 ท่าน ผู้เสียหาย (โจทก์) เกี่ยวกับคดีเช็ค 2 ท่าน จำเลยเกี่ยวกับคดีเช็ค 2 ท่าน นักวิชาการทางด้านกฎหมาย 2 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดที่มีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน การวิเคราะห์และสรุปผลในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารและสกัดเฉพาะสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Content Analysis) และนำมาประมวลสรุปพร้อมทั้งนำผลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นำเสนอในลักษณะข้อความตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในประเด็นเกี่ยวข้องกับและตรวจสอบยืนยันเป็นผลสรุปการวิจัยในช่วงสุดท้าย นำเสนอผลแบบเชิงพรรณนา นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังใช้การศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-End Questionnaire) google Form มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อคำถาม กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในกรุงเทพและปริมณฑล ประกอบไปด้วยสาขาอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐ รับจ้างเอกชน การวิเคราะห์และสรุปผลใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารโดยการสกัดเฉพาะสาระสำคัญและข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้อง มานำเสนอในลักษณะของการเปรียบเทียบข้อมูลที่เผยแพร่กับทฤษฎีของการเผยแพร่สื่อ ในส่วนการวิเคราะห์และสรุปผลในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) นำเสนอผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ในการศึกษาครั้งนี้ยังมีการรวมผลการศึกษาจากทั้งสองส่วนเพื่อนำเสนอแนะนวัตกรรมเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเผยแพร่และการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรม

5. บทวิเคราะห์

(1) สาเหตุและผลกระทบของปัญหา : จากสภาพปัญหาของสถานการณ์การสื่อสารในกระบวนการยุติธรรมในยุคสมัยปัจจุบัน กรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ พบว่า

ตารางที่ 2 แนวทางการสื่อสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน

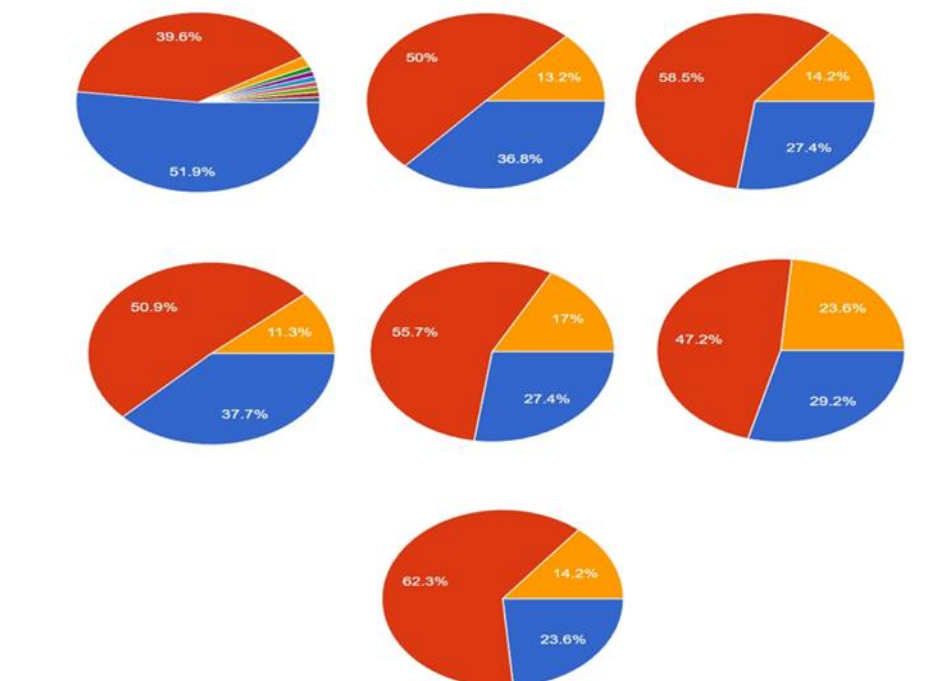
S-SENDER ผู้ส่งสาร	M-Message สารที่จะให้ผู้รับ	C-CHANNEL ช่องทางการสื่อสาร	R-RECEIVER ผู้รับสาร
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	สภาพปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการใช้เช็คของต่างประเทศ	senate.go.th/view/386/รายละเอียดข่าว/ThaiLaw/150/TH-TH#_ednref1	ประชาชนทั่วไป/ผู้ที่เคยถูกดำเนินคดีในคดีเช็ค/เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย/นักกฎหมาย/สื่อมวลชน/องค์กรภาคประชาสังคม/ภาคธุรกิจ

สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร	หลักการ เหตุผล และมติรับ หลักการร่างพระราชบัญญัติ ยกเลิกพระราชบัญญัติว่า ด้วยความผิดอันเกิดจากการ ใช้เชื้อฯ พ.ศ. ๒๕๓๔	สรุปข่าวรัฐสภา	ประชาชนทั่วไป/ผู้ที่เคยถูก ดำเนินคดีในคดีเชื้อฯ/เจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมาย/นัก กฎหมาย/สื่อมวลชน/องค์กร ภาคประชาสังคม/ภาคธุรกิจ
กระทรวงยุติธรรม	ร่างพระราชบัญญัติยกเลิก พระราชบัญญัติว่าด้วย ความผิดอันเกิดจากการใช้ เชื้อฯ พ.ศ. ๒๕๓๔		ประชาชนทั่วไป/ผู้ที่เคยถูก ดำเนินคดีในคดีเชื้อฯ/เจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมาย/นัก กฎหมาย/สื่อมวลชน/องค์กร ภาคประชาสังคม/ภาคธุรกิจ
สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี	ร่างพระราชบัญญัติยกเลิก พระราชบัญญัติว่าด้วย ความผิดอันเกิดจากการใช้ เชื้อฯ พ.ศ. ๒๕๓๔	หนังสือราชการ	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
สื่อสารมวลชน	เป็นการวิเคราะห์โดยทีมข่าว และกองบรรณาธิการ	ทุก Platform และ ช่องทางของสื่อ เช่นสื่อ ออนไลน์ ประเพณี Website Facebook E-mail Twitter อื่น ๆ เช่น Instagram, Line, TikTok	ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจพบว่า การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ทางกฎหมายในปัจจุบัน เน้นการสื่อสาร
ภายหลังจากที่กฎหมายออกมาแล้ว โดยไม่มีการสื่อสารให้แก่ประชาชนทราบก่อนออกกฎหมาย ซึ่งทำให้
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องการทราบความคืบหน้า และสาระสำคัญของกฎหมายเกิดความกังวล และเกิดปัญหา
การหาข้อมูล/ตีความข้อมูลผิดพลาดและอาจทราบข้อมูลคลาดเคลื่อน หากไม่มีการควบคุมในบางครั้ง
การบรรยายข่าว วิเคราะห์สถานะของกฎหมายยังไม่ใช้บทสรุปของกฎหมายที่อาจให้ประชาชนหรือผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องเข้าใจคลาดเคลื่อน นวัตกรรมการสื่อสารกฎหมายสู่ภาคประชาชน และภาคธุรกิจ การสื่อสารองค์กร
อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการออกกฎหมาย ช่องทางกลางในการสื่อสารกับ

ประชาชนในลักษณะภาพรวม และมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าจะเข้าถึงได้อย่างไร รูปแบบในการสื่อสารที่เป็นรูปแบบเดียวกัน/น่าเชื่อถือ/เข้าใจง่ายใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงที่รวดเร็ว

จะเห็นได้ว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสารก่อนออกกฎหมาย ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กระทรวงยุติธรรม สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสื่อสารมวลชน ไม่มีความเชี่ยวชาญในด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารกับประชาชน ทำให้ไม่ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครบถ้วน และส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างภาครัฐและประชาชน เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มีกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่ม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ผู้ที่เคยถูกดำเนินคดีในคดีเช็ค เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย นักกฎหมาย สื่อมวลชน องค์กรภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจ เช่น การกำหนดบทเฉพาะกาลที่รองรับกรณีกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว เช่น วิธีการคำนวณโทษจำคุกในกรณีที่ผู้ต้องโทษจำคุกตามกฎหมายนี้และกฎหมายอื่น เรื่องการรองรับอำนาจศาลที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีให้พิจารณาคดีพิพากษาในส่วนของแพ่งต่อไป หลังจากมีการส่งจ่ายคดีในส่วนคดีอาญาออกไปแล้ว การเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกในความผิดตามกฎหมายนี้และอยู่ระหว่างคุมประพฤติและพักโทษโดยเร็ว เรื่องการรองรับสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ที่ได้ตกลงผ่อนชำระตามเช็ค ไม่ได้มีการสื่อสารหรืออธิบายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบรายละเอียดในแต่ละประเด็นที่ชัดเจนว่าตนมีสิทธิและหน้าที่อย่างไร หากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้เพื่อ feedback ให้กับรัฐบาลทราบและหาแนวทางในการแก้ไขอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไป ข้อมูลจากการสำรวจตามภาพด้านล่าง

ภาพที่ 3 แสดงผลการสำรวจ

นอกจากนั้น จากการสำรวจข้อมูลของประชาชนจำนวน ๑๐๑ คน พบว่า ร้อยละ ๕๒.๕๐ ไม่ทราบว่า ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มีการยกเลิกกฎหมายอาญา ร้อยละ ๔๘.๕ การเข้าถึงร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ จากสื่อสิ่งพิมพ์/ออนไลน์ ร้อยละ ๔๘.๕๐ และเว็บไซต์ของหน่วยงาน ในกระทรวงยุติธรรม ร้อยละ ๒๘.๗๐ ประชาชนไม่ทราบว่าหน่วยงานใดในกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ การปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมาย ร้อยละ ๖๒.๔๐ ประชาชนทราบว่าหน่วยงานใด ในกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมายร้อยละ ๒๓.๘๐ และประชาชนไม่แน่ใจว่าหน่วยงานใดในกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมาย ร้อยละ ๑๓.๙๐ จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน ในกระบวนการยุติธรรม จากกรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงบ่งบอกว่าหากไม่ใช่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย เช่น นักกฎหมาย ทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา ฯลฯ จะไม่สามารถทราบสถานะการเข้าถึงร่าง พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ และเจตนารมณ์ของ กฎหมายเลย ในทิศทางเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบไปด้วย ทนายความ A¹⁴, B อัยการจังหวัด C, D อาจารย์ นิติศาสตร์, G ข้าราชการเกษียณ คณะนิติศาสตร์ และเจ้าของบริษัท H, ได้ระบุตรงกันว่าทราบถึงร่าง และการเข้าถึงร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ จากสื่อสิ่งพิมพ์/ออนไลน์ ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปดูในเว็บไซต์ของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม และทราบว่า หน่วยงานใดในกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพราะส่วนใหญ่อยู่ในอาชีพนัก กฎหมาย และต้องเกี่ยวข้องทางด้านกฎหมาย ส่วนอดีตจำเลยคดีเช็ค E, F และผู้ประกอบการธุรกิจ I, ระบุว่าไม่ ทราบถึงร่าง และการเข้าถึงร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปดูในเว็บไซต์ของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม และไม่ทราบว่าหน่วยงานใด ในกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพราะไม่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย อีกทั้ง การประชาสัมพันธ์การเผยแพร่ยังการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรมยังไม่สามารถเข้าถึงได้ จะต้องตั้งใจค้นหา จริง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ถูกเผยแพร่จากสื่อมวลชน และเป็นการวิเคราะห์ข่าวแต่ไม่ทราบถึงสถานะของ กฎหมายว่าประกาศแล้วหรือไม่ หรือในช่วงขั้นตอนใด

(2) นวัตกรรมการแก้ไขปัญหา จากการวิเคราะห์ปัญหาการสื่อสารจากข้อมูลจากการสำรวจ และข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ยังพบอุปสรรคในการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรมจากหน่วยงาน

¹⁴ เป็นชื่อที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของข้อมูล ตามหลักการ PDPA คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ย่อมาจาก Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019)

ของกระทรวงยุติธรรมที่ไม่ครอบคลุมไม่ทั่วถึงนับเป็นค่าเฉลี่ยเพียง ๕๒.๕๐ ที่ไม่ทราบร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ และประชาชนไม่ทราบว่าหน่วยงานใดในกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมาย ร้อยละ ๖๒.๔๐ ฉะนั้นการสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในกระบวนการยุติธรรม กรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวนี้นี้ ควรมีการเพิ่มพันธกิจ(Mission) ให้กับฝ่ายที่รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ และสื่อสารที่ต้องมีความรู้ความสามารถทางด้าน Digital Marketing มาใช้ในการวัดผล คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา เชิงกระบวนการและเชิงเทคโนโลยี

(1) เชิงกระบวนการ โดยต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์และสื่อสารก่อนออกกฎหมาย ควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ผู้รับสารซึ่งอาจเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการออกกฎหมายเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการสื่อสาร จากนั้นผู้ส่งสารควรมีการแปลงสารที่ได้รับจากผู้ส่งสารให้เป็นรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้ โดยใช้ภาษาและรูปแบบที่ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ง่าย และส่งสารที่ได้รับการแปลงในรูปแบบที่ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ไปยังผู้รับสารในทุกช่องทาง เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โซเชียลมีเดีย นำองค์ความรู้ทางด้าน Digital Marketing เป็นต้นที่เน้นในการค้นหา(search engine) ที่มีการช่องทางดังกล่าวนี้นี้มีการใช้มากที่สุดมากกว่าช่องทางอื่น ๆ จะทำให้ผู้รับสารได้รับสารที่เหมาะสมกับความต้องการและความเข้าใจของตนเอง คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีปรับรูปแบบหรือวิธีการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสื่อสารเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของประชาชน โดยสร้างและส่งเสริมบุคลากรภาครัฐที่ทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี เช่น ความรู้ทางด้าน Digital Marketing สามารถสื่อสารได้ชัดเจน กระชับ และเข้าใจง่าย ทั้งการสื่อสารด้วยวาจาและการเขียน สามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เข้าใจและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม สามารถเขียนข้อมูลและข่าวสารอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและตีความผลการวิเคราะห์เพื่อสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและมีประโยชน์ต่อประชาชน สามารถจัดการและสื่อสารในสถานการณ์วิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลา มีความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย และเครื่องมือการสื่อสารอื่น ๆ สามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างภาครัฐและประชาชน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการฝึกอบรมเพิ่มสมรรถนะทักษะการทำงานที่มีความเชี่ยวชาญทางด้าน Digital Marketing การทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งต้องรับคนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้าน Digital Marketing คนผลิตคอนเทนต์ ทั้ง Blogger หรือ Vlogger รวมถึงผู้ใช้ Social Media ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ทุกคน และบูรณาและสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่างๆ และสื่อมวลชน เพื่อช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสาร

รวมทั้งมีความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและสังคม มีความเข้าใจในวัฒนธรรมและสังคมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การสื่อสารมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(2) เชิงเทคโนโลยี เนื่องจากในขณะทำการศึกษา ทางคณะผู้วิจัยได้พยายามค้นหาข้อมูลในทางดิจิทัลแล้วพบว่าข้อมูลที่มีการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงยุติธรรมค้นพบได้ยาก ดังนั้น จึงเห็นว่าควรจะต้องมีช่องทางในการประชาสัมพันธ์และสื่อสารก่อนออกกฎหมาย โดยสร้างแอปพลิเคชันสำหรับการถามตอบกฎหมายออนไลน์เพื่อช่วยให้ประชาชนทั่วไปที่อาจได้รับผลกระทบสามารถปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายได้ผ่านวิดีโอคอลหรือแชทบแบบเรียลไทม์ สร้างแพลตฟอร์มที่สามารถสื่อสารกับประชาชนผ่านระบบออนไลน์ การใช้ AI, Chat GPT และ Machine Learning ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางกฎหมาย หรือการให้คำแนะนำด้านกฎหมายเบื้องต้น การใช้ E-discovery ช่วยในการค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งให้มีการใช้ Chatbots ในการตอบคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย หรือการให้ข้อมูลทั่วไปด้านกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อเป็นการลดภาระงานและช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ต้องการอย่างรวดเร็ว หรือขอความร่วมมือไปยังเครือข่ายโทรศัพท์มือถือทุกค่าย ให้มีการแจ้งเตือนทุกครั้งที่มีการผลักดันร่างกฎหมาย การผ่านร่างกฎหมาย การประกาศใช้กฎหมาย ที่สามารถเข้าถึงโดยทันทีจากข้อมูลผู้ใช้ 3 ค่าย ไตรมาสแรกรวม 93.52 ล้านเลขหมาย¹⁵ โดยนวัตกรรมเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และคาดว่าจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้ควรเป็นหน้าที่ของเชี่ยวชาญทางด้าน Digital Marketing คนผลิตคอนเทนต์ ทั้ง Blogger หรือ Vlogger การสื่อสารทุกระยะ อย่างไรก็ตาม บุคคลากรควรต้องมีความรู้และความสามารถในการบริหารจัดการดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำช่องทางการสื่อสารดังกล่าว

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงยุติธรรมควรมีการเพิ่มพันธกิจ (Mission) ให้กับฝ่ายที่รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์และสื่อสารที่ต้องมีความรู้ความสามารถทางด้าน Digital Marketing เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางของการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรม สำหรับพัฒนาต่อยอดเป็นแนวปฏิบัติด้านการสื่อสารของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

¹⁵ กรุงเทพธุรกิจ, เปิดสถิติเบอร์มือถือ 3 ค่าย ไตรมาสแรกรวม 93.52 ล้านเลขหมาย, 16 พ.ค. 2564 จาก

<https://www.bangkokbiznews.com/business/938282> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

2. บุคลากรประชาสัมพันธ์ของทุกหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจทางด้าน Digital Marketing ที่จะต้องทราบ ได้แก่ Reach Impressions View เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางของการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรม

3. เพิ่มบุคลากรประชาสัมพันธ์ของทุกหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมที่มีความรู้ความเข้าใจทางด้าน Digital Marketing ที่มีความชำนาญ Reach Impressions View เพื่อผลิตคอนเทนต์ทั้ง Blogger หรือ Vlogger ที่เน้นในการค้นหา (search engine) เพื่อสร้างแพลตฟอร์มที่สามารถสื่อสารกับประชาชนผ่านระบบออนไลน์ การใช้ AI, Chat GPT และ Machine Learning ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางกฎหมาย หรือการให้คำแนะนำด้านกฎหมายเบื้องต้น การใช้ E-discovery ช่วยในการค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งให้มีการใช้ Chatbots

4. แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐของสำนักงานกิจการยุติธรรมในส่วนการประเมินผลมีการกำหนดกรอบระยะเวลา และขาดตัวชี้วัด ควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการชี้วัดเพื่อให้การเผยแพร่นั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้การศึกษาแบบผสม Mix Methods โดยการประยุกต์วิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แต่กรอบระยะเวลาในการศึกษาจำกัด ควรมีระยะเวลาในการศึกษามากกว่านี้

2. ในการศึกษาครั้งนี้มีการวิเคราะห์ลักษณะสภาพปัญหาของสถานการณ์การสื่อสารในกระบวนการยุติธรรมในยุคสมัยปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ Digital Marketing ควรมีการศึกษาเพื่อสร้างแพลตฟอร์มที่สามารถสื่อสารกับประชาชนผ่านระบบออนไลน์ การใช้ AI, Chat GPT และ Machine Learning การให้คำแนะนำด้านกฎหมายเบื้องต้น การใช้ E-discovery ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมและประชาชน

3. หน่วยงานที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมควรศึกษาความต้องการรูปแบบการสร้างการรับรู้ในกระบวนการยุติธรรมที่มีต่อประชาชนเพื่อค้นหารูปแบบที่ประชาชนต้องการมากที่สุด หรือเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด ที่เหมาะกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กรุงเทพธุรกิจ, เปิดสถิติเบอร์มือถือ 3 ค่ายไตรมาสแรกรวม 93.52 ล้านเลขหมาย, 16 พ.ค. 2564 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/938282> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗.

กิตติมา อรุณพลทรัพย์ การยกเลิกกฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา(2567). สืบค้นจาก<https://www.senate.go.th/view/386> เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗.)

แบบรายงานการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ (Law Acknowledgement Monitoring Platform II : LAMP 1)

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 พ.ศ., จาก <https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=RA7HP> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา senate.go.th/view/386/รายละเอียดข่าว/ThaiLaw/150/TH-TH#_ednref1

สำนักงานกิจการยุติธรรม, แนวทางการสร้างการรับรู้กฎหมาย justice infographic, 2567, กระทรวงยุติธรรม

วุฒิสภา, การยกเลิกกฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค จาก <https://www.senate.go.th/view/386> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

วรวิทย์ แก้วมณี และต้นดุสิต โปราณานนท์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในการบริหารโครงการ: กรณีศึกษา สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, วารสารกลยุทธ์และความสามารถทางการแข่งขันองค์กร, 2(4)มกราคม - เมษายน 2566), หน้า 48-66

Berlo, D. K. The process of communication. (1977). New York: Rinehart & Winston. Retrieved from <http://communicationtheory.org/berlos-smcr-model-of-communication/> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

Berlo, D. K. Communication as process: Review and commentary. Annals of the International Communication Association, (1977). 1(1),page 11-27.

Guntitat Horthong, Reach / Impressions / View ต่างกันอย่างไร 3 ตัววัดผลที่จะนำไปสู่การทำ Digital Marketing อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (2563) ที่มา <https://adaddictth.com/knowledge/Reach-Impressions-View>, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019)

เว็บไซต์

<https://www.bangkokbiznews.com/finance/investment/1106709> สืบค้นเมื่อวันที่ 7

กรกฎาคม 2567 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม ๒๕๖๗)

[https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Cheque-](https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Cheque-Info86-26-06-24.aspx)

[Info86-26-06-24.aspx](https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Cheque-Info86-26-06-24.aspx) สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2567

<https://www.oja.go.th/> เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗)

<https://www.senate.go.th/view/386> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567

ภาคผนวก

ตารางที่ 3 แสดงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน

ชื่อ ย่อ	ตำแหน่ง
1.A.	ทนายความ
2.B.	ทนายความ
3.C.	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด จังหวัดมหาสารคาม
4.D.	อดีตอัยการจังหวัดนครนายก
5.E	อดีตจำเลยคดีเช็ค
6.F.	อดีตจำเลยคดีเช็ค
7.G	อาจารย์ หลักสูตรนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
8.H	ข้าราชการเกษียณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
9.I	เจ้าของบริษัท ในเครือ ส.สุนันทาฟาร์ม
10.J	ประกอบธุรกิจแผงขายไก่สด

หมายเหตุ เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของข้อมูล ตามหลักการ PDPA คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ย่อมาจาก Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวกาญจน์ฐยากร อารยะสันติภาพ
ตำแหน่งปัจจุบัน	นิติกรชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ชื่อ – สกุล	นายคณิศร์ พึ่งกล่อม
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง กรมศุลกากร
ชื่อ – สกุล	นางสาวจิตติยา พฤษภาเมธานันท์
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ชื่อ – สกุล	นายฉัตรชัย ฉัตรชัยการ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประธานกรรมการบริษัท เอเอสซีพี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด
สถานที่ทำงาน	บริษัท เอเอสซีพี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด
ชื่อ – สกุล	นายชวลิต วงศ์ใหญ่
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ชื่อ – สกุล	นางสาวชุตยารัตน์ เด็ดขาด
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๖
ชื่อ – สกุล	นายญาณกร ทัพ้ประยูร
ตำแหน่งปัจจุบัน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางสมบูรณ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบางสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครนายก

ชื่อ – สกุล ว่าที่ พ.ต.ท. ตรีศักดิ์ เจตสุรกันต์

ตำแหน่งปัจจุบัน เกษัตริกร

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานเกษตรกรรม โรงพยาบาลตำรวจ

ชื่อ – สกุล ร.ต. ธนา ภัทรภาสิต

ตำแหน่งปัจจุบัน อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

สถานที่ทำงาน สำนักงานอัยการสูงสุด

ชื่อ – สกุล นายณรวิชญ์ ทิศนศร

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

สถานที่ทำงาน กรมราชทัณฑ์

ชื่อ – สกุล นายวีรยุทธ ชูสุวรรณ

ตำแหน่งปัจจุบัน ประธานสหภาพนายความจังหวัดสมุทรปราการ

สถานที่ทำงาน สหภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์

ชื่อ – สกุล นางสาว แก้วสมชาติ

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยเลขานุการศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย